

Advies over Rio+20

- Op vraag van de minister van Financiën en Duurzame Ontwikkeling, Steven Vanackere, in een brief van 20 januari 2012
- Voorbereid door de werkgroepen internationale betrekkingen en strategieën
- Goedgekeurd door de algemene vergadering via schriftelijke procedure op 12 maart 2012¹
- De oorspronkelijke taal van dit advies is het Nederlands

---

1. Context

- [a] Twintig jaar na de *Earth Summit* (UNCED,1992) vindt van 20 tot 22 juni 2012 in Brazilië opnieuw een VN-conferentie over duurzame ontwikkeling plaats (UNCSD), Rio+20 genoemd. De FRDO bracht in 2011 drie adviezen² uit over Rio+20. De raad herbevestigt de inhoud van de adviezen van 2011.
- [b] Op 10 januari werd de zogenaamde ‘zero draft’ van het ‘outcome document’³ van Rio+20 gepubliceerd, met als titel “*The Future We Want*”. In dit advies geeft de raad een beoordeling van die zero draft. Met dit nieuwe advies wil de raad, zoals gevraagd door de minister, een inbreng geven voor de Belgische positie tijdens Rio+20 en bij de voorbereidingen in EU-verband.
- [c] Dit advies volgt de structuur van de zero draft. Waar mogelijk wordt verwezen naar specifieke onderdelen van de zero draft.

2. Advies

2.1. Algemene opmerkingen bij het geheel van de zero draft

- [1] De raad verwelkomt de zero draft als basis voor de verdere onderhandelingen over een *outcome document* voor Rio+20. De raad erkent dat het VN-secretariaat een ernstige poging heeft gedaan om te komen tot een eerste voorstel van onderhandelings tekst. Als er voldoende politieke wil is, moet het mogelijk zijn om hiermee tot een aanvaardbaar en inspirerend eindresultaat te komen in Rio.
- [2] Om tot zo’n resultaat te komen, zou de tekst als geheel nog wel grondig moeten versterkt worden. De raad verwacht dat België en de EU een actieve rol zullen spelen in dat proces.
- [3] De raad ziet in de zero draft al heel wat positieve punten, die – zeker als hun formulering nog verder zou worden versterkt – kunnen bijdragen tot een goed eindresultaat van Rio+20. Zo is de raad onder meer tevreden dat de SDGs (Sustainable Development Goals)⁴ zijn opgenomen in de tekst.
- [4] De raad is teleurgesteld door de algemene toon van de zero draft. Het grootste deel van de tekst is in een erg voorwaardelijke wijs opgesteld, zonder bewoordingen die duidelijke verbintenissen uitdrukken. Op dit vlak is er echt nood aan een versterking van de tekst tegen de conferentie in juni.

---

¹ Advies goedgekeurd door alle stemgerechtigde leden van de raad, met uitzondering van Ann Nachtergaele (FEVIA), Brigitte Gloire (Oxfam), Isabelle Callens (VBO), Isabelle Chaput (Essenscia), Marie-Laurence Semaille (FWA), Piet Vanden Abeele (UNIZO) die zich onthouden hebben.

² [2011a03](#), [2011a10](#) en [2011a11](#)

³ [Zero draft of the outcome document](#)

⁴ Zie voor meer info bv.: http://www.uncsd2012.org/rio20/content/documents/218Issues%20Brief%20-%20SDGs%20and%20Indicators_Final%20Final%20clean.pdf

- [5] Rond de twee hoofdthema's, 'groene economie in het kader van duurzame ontwikkeling en uitbanning van de armoede' en 'institutioneel kader voor duurzame ontwikkeling', had de raad een grotere vooruitgang verwacht ten opzichte van de maatschappelijke urgentie. Rio+20 zou erin moeten slagen om voor deze twee thema's in voldoende mate voor een doorbraak te zorgen, anders zal het werkelijke resultaat van de conferentie beperkt blijven.
- [6] De raad maakt zich zorgen over het gebrek aan evenwicht tussen de drie dimensies van duurzame ontwikkeling dat de zero draft uitstraalt. Hoewel het principe van de integratie van de ecologische, sociale en economische dimensie wel wordt ondersteund, spreekt die integrale visie te weinig uit de zero draft. De raad vraagt dat een grotere nadruk gelegd wordt op de sociale dimensie van duurzame ontwikkeling dan nu voorzien in de zero draft. De toenemende sociale ongelijkheid en verschillen in rijkdom binnen en tussen landen vereisen dringende actie, aangezien ze de inspanningen om te komen tot duurzame ontwikkeling en rechtvaardige verdeling bemoeilijken. Bovendien moet een rechtvaardige transitie waardig werk en banen van hoge kwaliteit garanderen. We roepen op tot een ratificatie en toepassing van de *core labour standards* van de IAO. De raad vraagt een actieve inzet van ons land om dit onevenwicht te corrigeren.
- [7] De raad betreurt dat doorheen de hele tekst niet in duidelijker bewoordingen wordt gewezen op de nood aan een duurzaam beheer van het natuurlijk kapitaal. Rio+20 zou een eenduidige verbintenis moeten opleveren dat er zal geïnvesteerd worden in het herstel en het onderhoud van het natuurlijk kapitaal. Het is positief dat in de tekst uitdrukkelijk wordt gesproken over de draagkracht van de planetaire ecosystemen. De raad vraagt dat deze formulering zeker in de tekst blijft en dat doelstellingen – onder meer op het vlak van het economisch handelen – in de tekst consequent worden verbonden met een streven om menselijke activiteiten terug binnen de ecologische draagkracht te brengen.
- [8] De raad is voorstander van een beleidsmix van verschillende instrumenten, met 'zachte' en 'hardere' instrumenten. In de zero draft als geheel is die mix niet altijd evenwichtig. Een vrijwillige overeenkomst kan in een aantal gevallen een zeer nuttig instrument zijn, dat ruimte geeft voor een eigen dynamiek. Maar in heel wat andere gevallen zijn vormen van regulering of het vastleggen van bindende doelstellingen nodig of aangewezen. Een betere mix in de zero draft zou het ambitieniveau van de tekst versterken en vrijblijvendheid vermijden.
- [9] De raad is blij met de aandacht in de zero draft voor de rol van de verschillende maatschappelijke actoren in een proces van duurzame ontwikkeling. De raad is ervan overtuigd dat enkel door een strategie van actieve participatie van de verschillende stakeholders er voldoende stappen vooruit kunnen gezet worden. In de zero draft zijn sterkere formuleringen over participatie wenselijk. Gezien de complexiteit en de urgentie van de uitdagingen van vandaag zou het goed zijn meer aandacht te hebben voor eigentijdse vormen van governance. In de zero draft lijkt de nadruk vaak te liggen op de afzonderlijke rol van de verschillende major groups en op een benadering die vertrekt van de klassieke economische sectoren. De raad is ervan overtuigd dat modellen die ontwikkeld worden in het transitiedenken en een benadering die vertrekt van levenscyclusdenken en waardeketens (value chains) een belangrijke meerwaarde kunnen betekenen. Op beide vlakken is er de voorbije jaren in ons land belangrijke expertise ontwikkeld door overheden en diverse stakeholders. De raad nodigt hen uit die expertise in te zetten om het resultaat van Rio+20 te versterken.
- [10] De raad vindt dat de visie op innovatie doorheen de hele tekst te beperkt is, en zich vooral lijkt te richten op technologische innovatie. Die vorm van innovatie is zeer belangrijk, maar met het oog op de gewenste veranderingen zou het goed zijn om ook het belang van sociale innovatie, uitwisseling van goede praktijk (best practices) en vernieuwende samenwerkingsmodellen onder de aandacht te brengen.

2.2. Opmerkingen bij deel 1 van de zero draft: “Preamble/Stage setting”

[11] De conferentie Rio+20 mag niet zomaar een opvolgconferentie worden die niet veel meer doet dan een stand van zaken opmaken. Het moet de ambitie zijn van Rio+20 om beter te doen dan Rio 1992 en Johannesburg 2002.⁵ Wat verworven was in die conferenties mag niet afgezwakt worden en zou integendeel verder geactualiseerd en versterkt moeten worden. Die ambitie zou voldoende scherp mogen geformuleerd worden in dit deel van de zero draft.

2.3. Opmerkingen bij deel 2 van de zero draft: “Renewing Political Commitment”

[12] Het is positief dat de Rioprincipes als geheel hier uitdrukkelijk worden herbevestigd. In het geheel van de tekst worden ze echter niet consequent toegepast. De raad vindt alle Rioprincipes belangrijk, maar vraagt bijzondere aandacht voor het voorzorgsbeginsel (principe 15) en het recht op ontwikkeling (principe 3).

[13] Het principe van *common but differentiated responsibilities* wordt herbevestigd, en dat is erg belangrijk. In de verdere uitwerking doorheen de tekst wordt dat principe echter te weinig consequent toegepast in de toewijzing van acties aan landen en groepen. De raad wenst ook te wijzen op het belang van het nastreven van een *level playing field* tussen de landen.

[14] In de twintig jaar sinds Rio 1992 is het concept duurzame ontwikkeling al door een aantal overheden, maar ook door sommige bedrijven en organisaties geïntegreerd in het eigen beleidskader en handelen. Bij deze actoren is er een bewustzijn van de uitdaging, en is er de wil om er iets aan te doen. Die voorlopers hebben inspanningen geleverd. Het zou goed zijn als de zero draft die positieve voorbeelden sterker benoemt en hen zo ondersteunt tegenover voorbeelden waarbij er van die integratie geen sprake was.

[15] Ondanks de inspanningen van velen zijn de reële resultaten (onder meer op het vlak van tegengaan en herstellen van milieudegradatie, verminderen van ongelijkheid) van twintig jaar duurzame ontwikkeling teleurstellend beperkt, en dat terwijl de mondiale rijkdom verdubbelde sinds 1992. Soms is er zelfs een achteruitgang tegenover 1992. De urgentie van een aantal ecologische en sociale uitdagingen verscherpt deze vaststelling nog. De zero draft blijft nog te voorzichtig in het benoemen van de zwakke resultaten van het beleid sinds Rio 1992. (→11)

[16] Een aantal belangrijke concrete voorstellen staat nu in deel 5 van de zero draft. Dat ze daar staan, is een goede zaak. Het zou het evenwicht van de hele zero draft ten goede komen – onder meer met het oog op een grotere aandacht voor de sociale dimensie – als die voorstellen ook in deel 2 zouden vernoemd worden. Een voorbeeld is de *universal social protection floor*⁶, een principe dat de raad ten volle steunt.

[17] Het is positief dat in dit deel wordt gepleit voor een globaal kader dat maatschappelijk verantwoord ondernemen en duurzaamheidsrapportering aanmoedigt bij grote bedrijven. Dat dient aan te sluiten bij formuleringen van de conferenties van 1992 (waar er sprake was van een “agreed international framework on SD”) en 2002. (→24)

2.4. Opmerkingen bij deel 3 van de zero draft: “Green Economy in the context of sustainable development and poverty eradication”

---

⁵ Zie voor de geschiedenis van duurzame ontwikkeling in het VN-kader:

<http://www.uncsd2012.org/rio20/history.html> .

⁶ <http://www.socialsecurityextension.org/gimi/gess/ShowTheme.do?tid=1321> .

- [18] De raad blijft er voorstander van om er toch naar te streven een definitie op te nemen van een 'groene economie in het kader van duurzame ontwikkeling en uitbanning van de armoede' (GESDPE). De raad verwijst in dit verband naar de definitie van het *UNEP Green Economy Report*.⁷
- [19] De raad vraagt dat in dit deel duidelijker wordt verwezen naar een sterk beleid rond duurzame consumptie en productie (SCP). De raad is verheugd over de verwijzing naar SCP in deel 5, maar zou het wenselijk vinden als ook in deel 3 een pleidooi voor SCP structureel wordt geïntegreerd.
- [20] De raad vraagt dat in dit deel uitdrukkelijk wordt verwezen naar het principe van een rechtvaardige transitie. Er zijn voorstellen voor *green and decent jobs* in deel 5, wat positief is, maar ook in deel 2 zou dat beginsel moeten geïntegreerd worden.
- [21] Verder stelt de raad dat inzake GESDPE coherentie in het beleid onontbeerlijk is. De doelstellingen van verschillende beleidsdomeinen en beleidsniveaus dienen daarom goed op elkaar afgestemd te worden.
- [22] De raad vraagt dat bij de doelstellingen van een groene economie ook uitdrukkelijk vermeld wordt dat er dient gestreefd te worden naar meer rechtvaardigheid en naar een eerlijke toegang tot de natuurlijke hulpbronnen voor iedereen. (→26)
- [23] De raad is er voorstander van dat bij de vermelding van de beleidsmix voor een groene economie ook verwezen wordt naar een op duurzaamheid gericht onderzoeks- en innovatiebeleid. (→32)
- [24] In deze beleidsmix zou eveneens het systematisch in kaart brengen van het geheel van de ecologische, sociale en economische kosten en voor- en nadelen vermeld moeten worden. (→32)
- [25] De raad is blij met het voorstel voor een *knowledge-sharing platform* voor de groene economie en vraagt dat ons land dit idee sterk mee zal verdedigen en zal aandringen op goede afspraken over de uitvoering ervan. (→33)
- [26] De raad ondersteunt de intentie om voor de GESDPE te komen tot een set van degelijke, en volgens de raad ook universele, indicatoren. Tegelijk is de raad van oordeel dat de tekst aan kracht zou winnen als de bepalingen over die indicatoren zouden versterkt worden. Rio+20 moet meer opleveren dan enkel een tijdpad voor de ontwikkeling van indicatoren. In de vorige adviezen heeft de raad concrete suggesties gedaan voor de keuze van indicatoren. De raad wijst er ook op dat de intentie om indicatoren te ontwikkelen op zich nog niet gelijk staat aan de intentie om niet-duurzame praktijken effectief terug te dringen.
- [27] De raad is blij met het voornemen om werk te maken van een pakket aan maatregelen, onder meer op financieel vlak, om de landen van het Zuiden bij te staan in de uitbouw van een groene economie. Het is positief dat in dat verband verwezen wordt naar 'innovatieve financiële instrumenten'. De raad verkiest echter dat die instrumenten ook concreet benoemd zouden worden in de tekst, en verwijst in dat verband naar het pleidooi voor de instelling van een financiële transactietaks en een koolstoftaks in een vorig advies over Rio+20. (→42)
- [28] De raad vraagt ook dat de technologieën die men wil overdragen duurzaam zijn. (→42)

2.5. Opmerkingen bij deel 4 van de zero draft: "Institutional Framework for Sustainable Development"

---

⁷ <http://www.unep.org/greeneconomy/GreenEconomyReport/tabid/29846/Default.aspx>.

- [29] De raad ondersteunt uitdrukkelijk het principe van de versterking van het institutioneel kader voor duurzame ontwikkeling (IFSD). Hierbij zou wel uitdrukkelijker de nood aan *mainstreaming* moeten vermeld worden, ook binnen de internationale financiële en handelsorganisaties. (→44)
- [30] De raad is, van de genoemde twee alternatieven, voorstander van de uitbouw van een *Sustainable Development Council* (SDC) en verkiest die optie dus boven het ongewijzigd behoud van de *Commission on Sustainable Development* (CSD). Het gaat er de raad daarbij niet om zomaar een nieuwe instelling te creëren of het belangrijke werk dat in de CSD is geleverd te minimaliseren. De nieuwe structuur moet wel een duidelijke meerwaarde bieden tegenover het huidige systeem op het vlak van een daadwerkelijke versterking van duurzame ontwikkeling binnen het VN-besluitvormingskader. (→49alt)
- [31] De raad is, van de genoemde twee alternatieven, voorstander van de opwaardering van UNEP (United Nations Environment Programme) tot een *specialized agency* en is er dus niet van overtuigd dat enkel een versterking van de capaciteit van UNEP voldoende is om tot een echte verbetering te komen op het vlak van *international environmental governance* (IEG). (→51alt)
- [32] De raad is voorstander van de instelling van een ombudspersoon voor de toekomstige generaties en vraagt dat ons land dat idee mee zal verdedigen. (→57)
- [33] De raad is blij met de verwijzing naar het Riobeginsel 10 over participatie, maar verkiest hier een sterkere formulering die een koppeling maakt met het Verdrag van Aarhus.⁸ (→58)
- [34] Om de opwaardering van duurzame ontwikkeling op het niveau van de intergouvernementele organen (GA, ECOSOC, SDC) te ondersteunen, en om expertiseopbouw en beleidsvoorbereiding in functie van de integratie van de drie pijlers mogelijk te maken, is een versterking van het VN-secretariaat nodig. De bevoegde dienst moet worden geleid door een gezaghebbende ambtenaar. Dit ambt is ook verantwoordelijk voor de algemene aansturing van de mainstreaming van duurzame ontwikkeling doorheen het hele VN-systeem. De FRDO roept de regering op om de noodzaak van administratieve ondersteuning en een zichtbare VN-topambtenaar krachtig te bepleiten.
- [35] De raad vindt het positief dat de zero draft het grote belang van de raden duurzame ontwikkeling erkent. De raad vraagt wel dat de tekst van die vermelding gewijzigd wordt op zo'n manier dat nationale en subnationale multistakeholderraden uitdrukkelijk worden vernoemd. (→61)
- [36] De raad steunt de verwijzing naar een beleid van duurzame stedelijke ontwikkeling, maar dringt erop aan dat zo'n beleid niet ten koste gaat van een duurzame rurale ontwikkeling. (→62)

---

⁸ Voor info, zie bv.: <http://ec.europa.eu/environment/aarhus/>.

Bijlage 1 Stemgerechtigde leden van de algemene vergadering die deelnamen aan de stemming over dit advies

- De voorzitter en 2 ondervoorzitters:
Theo Rombouts, Jan Turf, Anne Panneels
- 3 van de 6 vertegenwoordigers van de niet-gouvernementele organisaties voor milieubescherming:
Jacqueline Miller (IEW), Sabien Leemans (WWF), Lieze Cloots (BBL)
- 4 van de 6 vertegenwoordigers van de niet-gouvernementele organisaties voor ontwikkelingssamenwerking:
Gert Vandermosten (VODO), Jo Dalemans (Broederlijk Delen), Brigitte Gloire (Oxfam), Nicolas Van Nuffel (CNCD-11.11.11)
- 1 van de 2 vertegenwoordigers van de niet-gouvernementele organisaties die de belangen van verbruikers verdedigen:
Christian Rousseau (Test-Aankoop)
- 2 van de 6 vertegenwoordigers van de werknemersorganisaties:
Bert De Wel (ACV), Claude Rolin (CSC)
- 5 van de 6 vertegenwoordigers van de werkgeversorganisaties:
Isabelle Chaput (Essenscia), Isabelle Callens (VBO), Ann Nachtergaele (FEVIA), Piet Vanden Abeele (UNIZO), Marie-Laurence Semaille (FWA)
- 0 van de 2 vertegenwoordigers van de energieproducenten:
- 4 van de 6 vertegenwoordigers van de wetenschappelijke milieus:
Monique Carnol (ULg), Dries Lesage (UGent), Jean-Pascal van Ypersele (UCL), Lieve Helsen (KU Leuven)

Totaal: 22 van de 38 stemgerechtigde leden

Bijlage 2

Vergaderingen voor de voorbereiding van dit advies

De werkgroepen internationale betrekkingen en strategieën vergaderden op 3 en 13 februari ter voorbereiding van dit advies.

Bijlage 3

Deelnemers aan de voorbereiding van dit advies

Voorzitter

- Dries LESAGE (voorzitter)(UGent)

Stemgerechtigde leden FRDO en hun vertegenwoordigers

- Mathias Bienstman (Bond Beter Leefmilieu)
- Antoinette BROUYAUX (Associations 21)
- Bert DE WEL (ACV)
- Birgit FREMAULT (VBO)
- Brigitte GLOIRE (Oxfam Solidarité)
- Sabien LEEMANS (WWF)
- Bram MOESKOPS (11.11.11)
- Véronique RIGOT (CNCD – Opération 11.11.11)
- Sébastien STORME (FGTB)
- Gwendoline VIATOUR (WWF)
- Hielke VAN DOORSLAER (Oxfam Wereldwinkels)
- Kristof VOLCKAERT (Boerenbond)

Wetenschappelijke raadgevers en uitgenodigde experts

-

Verontschuldigd

- Lieze CLOOTS (Bond Beter Leefmilieu)

Secretariaat FRDO

- Jan DE SMEDT
- Jan MERTENS